

DOSYA NO: 207

Meryem SEZGİN¹ | UGSAM Araştırmacısı | KASIM 2022

MEKSİKA ÜLKE RAPORU

Resmî Adı	Birleşik Meksika Devletleri
Başkenti	Meksiko
Dili	Ülkenin resmî dili ve ülkede en çok konuşulan dil İspanyolcadır.
Dini	Resmî dini yoktur. Nüfusun %72,1'i Katolik Hristiyan, %6,9'u diğer Hristiyan mezheplerine mensup, %1,4'ü diğer dinlere mensup, %19,6'sı ise inançsızdır. ²
Nüfus	130.262.220
Nüfusun Etnik Dağılımı	Ülke nüfusunun yaklaşık %60'ı Avrupa ve Amerikan yerlisi karışımı bir soy olan Mestizo olarak tanımlanmaktadır. Mestizoların haricinde birçok yerel halk da yaşamaktadır.
Yüzölçümü	1.943.950 km ²
Para Birimi	Meksika Pesosu
Yönetim Şekli	Çift kamaralı parlamenter federal cumhuriyet
Hükümet	Devlet Başkanı: Andrés Manuel López Obrador

Kaynaklar : Encyclopædia Britannica, Dünya Bankası (2021)

¹ Selçuklu Mahmut Sami Ramazanoğlu Anadolu İmam Hatip Lisesi, meryem.sezgin.bsns@gmail.com

² <https://www.statista.com/statistics/275436/religious-affiliation-in-mexico/>

Coğrafi Konumu ve Demografik Yapısı

Meksika, Kuzey Amerika'nın güneyinde yer alan bir ülkedir ve ABD, Guatemala ve Belize'ye kara sınırı bulunmaktadır. Kuzey Amerika'da yer almasına rağmen ülkede İspanyolca konuşulması, nüfusun ağırlıklı olarak Katolik olması ve ülkenin diğer kültürel özellikleri sebebiyle Meksika, Latin Amerika'ya dahil edilmektedir.

130 milyonluk büyük bir nüfusa sahip olan Meksika, aynı zamanda yaklaşık iki milyon kilometrekare yüzölçümüne de sahiptir. Nüfus yoğunluğunun km² başına 67 kişi olduğu Meksika'nın nüfus artış hızı %1, doğurganlık oranı ise %2,1'dir. Meksika'da ortalama yaşam süresi kadınlarda 78, erkeklerde 72, nüfusun genelinde ise 75 yıldır. Ülke nüfusunun %81'i şehirlerde, %19'u köylerde yaşamaktadır. Ülkenin en büyük şehirleri Meksiko (8,9 milyon), Tijuana (1,8 milyon) ve Ecatepec'tir (1,6 milyon).³

Siyasi Yapısı

Meksika'nın resmî adı Birleşik Meksika Devletleri'dir ve başkenti Meksiko'dur. Meksika 31 eyalet ve Meksiko şehriden oluşan 32 idari birime ayrılır. Her eyalet kendi anayasasına; yasama, yürütme ve yargı kollarına sahiptir. Eyaletler altı yılda bir seçilen ve sadece bir dönem görev yapma hakkı bulunan valilerce yönetilir. Meksika devletinin başı ise Meksika devlet başkanıdır ve devlet başkanı ülke çapında yapılan seçimlerle altı yıllığına ve sadece bir dönem için seçilir. Ülkenin siyasi yapısında devlet başkanı yardımcısı veya başbakan bulunmaz. Devlet başkanı makamının 6 yıllık dönemin ilk iki yılında boşalması durumunda parlamento geçici bir devlet başkanı seçer ve yeni bir devlet başkanının seçilmesi için erken seçime gidilir. Bu durumun dönemin ilk iki yılından sonra gerçekleşmesi halinde ise parlamento yine geçici bir devlet başkanı seçer ve bu başkan dönemi tamamlar. Devlet başkanı geniş yetkilerle donatılmıştır.

Meksika Parlamentosu çift kamaralıdır ve Birlik Kongresi (Congreso de la Unión) adını alır. Birlik Kongresinin üst meclisi Cumhuriyet Senatosu adını alır ve Senato'da tüm eyaletler nüfusları ya da yüzölçümlerinden bağımsız olarak eşit temsil edilir. Senato 6 yıllığına seçilen 128 üyeden oluşur. Bu üyelerin 96'sı ülkenin 32 idari biriminden 3'er üye olacak şekilde seçilir. Her eyaletin üç üyesinden ikisi en yüksek oyu alan partinin iki adayına, diğer üye ise en yüksek oyu alan ikinci partinin bir adayına verilir. Kalan 32 senatör ise nispi temsil sistemi ile tüm ülke sathında seçilir. Birlik Kongresi'nin alt meclisi ise Temsilciler Meclisi adını alır ve 500 üyeden oluşur. 3 yıl görev yapan bu üyelerin 300'ü tek üyeli seçim bölgelerinden seçilirken kalan 200'ü tüm ülke sathında yapılan seçimlerde nispi temsil sistemi ile seçilir.

Meksika Devlet Başkanı Andrés Manuel López Obrador'un işbaşına geldiği 2018 seçimleri Meksika için tarihi bir seçim özelliği taşımaktadır. Yerel, eyalet düzeyinde ve ülke düzeyinde 3400'den fazla koltuk için yapılan seçimler; Meksika tarihinin en büyük seçimi olmakla beraber uzun bir süredir üç parti ekseninde (Kurumsal Devrimci Parti, Ulusal Hareket Partisi ve kısmen Demokratik Devrim Partisi) ilerleyen Meksika siyasetine yeni bir ivme kazandırmış, bu partilerden birine mensup olmayan bir devlet başkanının seçilmesiyle

³ <https://www.statista.com/statistics/275435/largest-cities-in-mexico/>

sonuçlanmıştır. Daha önce (2006 ve 2012) iki kere başkanlık seçimlerine aday olan ve ikisinde de kaybeden López Obrador'un bu seçimde %53 gibi yüksek bir oranla başkanlık koltuğunu alması, diğer partileri tek tek deneyip hayal kırıklığına uğrayan seçmenin yeni bir adaya şans vermesi şeklinde yorumlanmaktadır.⁴⁻⁵

Ekonomik Yapısı

GSYİH	1,29 trilyon dolar
Kişi Başı GSYİH	9.926 dolar
GSYİH Büyüme Hızı	%4,8
Kişi Başı GSYİH Büyüme Hızı	%3,7
Milli Gelir (Atlas Metodu)	1,22 trilyon dolar
Milli Gelir Büyüme Hızı	%5,7
Kişi Başı Milli Gelir	9.380
Kişi Başı Milli Gelir Büyüme Hızı	%4,6
Enflasyon	%5,6
Resmî Döviz Kuru	20,27 Meksika Pesosu ~ 1 ABD Doları
İşsizlik Oranı	%4,1
Genç İşsizlik Oranı	%7,9
İşgücü	57.297.553

Kaynak: Dünya Bankası 2021

G20 ülkelerinden biri olan Meksika, dünyanın en büyük 15 ekonomisinden biri ve Latin Amerika'nın ikinci en büyük ekonomisidir. 1994 yılında ABD ve Kanada ile NAFTA'yı (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) yürürlüğe sokan Meksika'nın ABD ve Kanada ile ticareti bu anlaşmanın etkisiyle üç kat artmıştır. NAFTA, 2017 yılında ABD yönetimi tarafından tekrar müzakereye açılmış, anlaşma metni güncellenmiş ve Kasım 2018 itibarıyla yeni anlaşma üzerinde mutabakat sağlanmıştır.⁶ Meksika'nın en büyük ticari ortağı ABD'dir ve ülke, ihracatının yaklaşık %80'ini yaptığı ABD'ye bağımlı durumdadır.

Ekonomik faaliyetlerle paralel olarak ülke nüfusu da genel olarak başkentte ve ülkenin kuzeyindeki sanayi bölgelerinde yoğunlaşmaktadır. Bunun yanında dünyada yurt dışına en çok işçi gönderen ülkelerden biri

⁴ Gómez Ramírez, E. (2021). Mexico's Parliament and other political institutions (EPRS Briefing; No. PE 679.057. European Parliamentary Research Service.

⁵ <https://www.vox.com/world/2018/6/30/17514176/mexico-2018-president-election-lopez-obrador>

⁶ <https://www.mfa.gov.tr/meksika-ekonomisi.tr.mfa>

olan Meksika ekonomisi için işçi dövizî girdileri özel tüketime ve devlet bütçesine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Bilindiği üzere Meksika'dan ABD'ye olan yoğun göç iki ülke arasında problemlere sebep olmaktadır ve bu sorunun çözümü için ABD'nin önerisi ile maquiladora adı verilen imalat bölgeleri kurulmuştur. Bu bölgelerde yabancı yatırımlar yer almakta ve gümrüksüz ve kotasız mal imalatına imkân sağlanmaktadır. Her iki ülke için de kazançlı olan ve bir milyondan fazla insanın istihdamını sağlayan bu proje Meksika ekonomisinin kalkınmasında büyük rol oynamaktadır.

Petrol sektörü Meksika ekonomisinde önemli bir yer tutar. Kamu gelirlerinin üçte biri ve ihracat gelirlerinin onda biri bu sektörden sağlanmaktadır. Devlete ait olan petrol şirketi Pemex dünyanın en büyük 7. petrol şirkettir. Petrolün yanında doğal gaz, altın ve gümüş gibi başka yeraltı kaynaklarına da sahip olan ülkede başlıca tarım ürünleri mısır, buğday, soya fasulyesi ve kahve gibi maddelerdir.⁷

Dış Ticaret

DIŞ TİCARET VERİLERİ (bin \$)			
	2019	2020	2021
İHRACAT	460.603.696	416.982.170	494.595.503
İTHALAT	455.235.784	382.979.896	506.565.459
HACİM	915.839.480	799.962.066	971.160.962
DENGE	5.367.912	34.002.274	-11.969.956

Kaynak: ITC Trademap

⁷ T.C. Ticaret Bakanlığı, Meksika Ülke Profili, 2022.

Meksika'nın başlıca ihracat kalemleri demiryolu harici araçlar, makineler, mineral yakıtlar ve yağlar ile çeşitli ekipmanlardır. Başlıca ihracat ortakları ise ABD (%78), Kanada, Çin, Tayvan ve Almanya'dır.

EN ÇOK İHRAÇ EDİLEN 5 ÜRÜN (bin \$)		
Ürün	2020	2021
Toplam	416.982.170	494.595.503
Tren, tramvay yolları ve levazımı dışında araçlar, aksamı ve aksesuarları	100.692.574	115.018.307
Elektrikli makineler ve parçaları, ses kayıt cihazları ve televizyon	74.946.345	87.124.736
Makineler, mekanik teçhizat, nükleer reaktörler vb. ve parçaları	75.448.962	85.268.563
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve ürünleri	16.632.495	27.583.941
Optik, fotoğrafik, sinematografik, ölçüm, kontrol, hassasiyet, tıbbi ya da cerrahi ekipmanlar	18.580.871	20.647.440

Kaynak: ITC Trademap

Meksika'nın başlıca ithalat kalemleri makineler, mineral yakıtlar, demiryolu harici araçlar ve plastiktir. Başlıca ithalat ortakları ise ABD (%44), Çin (%20), Güney Kore, Almanya ve Japonya'dır.

EN ÇOK İTHAL EDİLEN 5 ÜRÜN (bin \$)		
Ürün	2019	2020
Toplam	382.979.896	506.565.459
Elektrikli makineler ve parçaları, ses kayıt cihazları ve televizyon	82.866.806	101.16.204
Makineler, mekanik teçhizat, nükleer reaktörler vb. ve parçaları	65.845.497	79.134.702
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve ürünleri	25.107.262	43.041.781
Tren, tramvay yolları ve levazımı dışında araçlar, aksamı ve aksesuarları	32.067.655	39.136.392
Plastik ve ürünleri	21.865.474	29.733.124

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye-Meksika İlişkileri

Türkiye ve Meksika arasındaki diplomatik ilişkiler 1927 yılında imzalanan Dostluk Anlaşması ile tesis edilmiştir. 2013-2015 yıllarında ülke liderleri tarafından gerçekleştirilen karşılıklı ziyaretler ikili ilişkilere ivme kazandırmıştır. Bu ziyaretler vesilesiyle ilişkiler stratejik ortaklık seviyesine yükseltilmiş, dışişleri bakanlıkları arasında "iki uluslu üst düzey komisyon" kurulması kararlaştırılmış ve bir dizi anlaşma imzalanmıştır. Meksika, Türkiye'nin Latin Amerika bölgesindeki en büyük ihracat ortağıdır ama yine de ülkelerin ekonomik ilişkileri beklenen düzeyde değildir.⁸

Ülke Tarihi

Meksika Mayalar ve Aztekler gibi büyük uygarlıklara ev sahipliği yapmış bir ülkedir. 16. yüzyılda İspanyolların Meksika'ya varmasıyla başlayan sömürge süreci, 1821'de kısa ömürlü Meksika İmparatorluğu'nun kurulmasıyla sona ermiştir. ABD'nin güneybatısından Kosta Rika'nın güney sınırına kadar Merkezi Amerika'yı kapsayan bu devlet, günümüz Merkezi Amerika ülkelerinin bir bir ayrılması ve Meksika-Amerika Savaşı sonrasında küçülmüştür.

⁸ <https://www.mfa.gov.tr/turkiye-meksika-siyasi-iliskileri.tr.mfa>

1860'lı yıllarda ÷lkedeki muhafazakâr toprak sahiplerinin desteğiyle Fransızlar ÷lkeyi ele geçirip başına bir kral atamışlar fakat kral ÷lkedeki cumhuriyetçiler tarafından devrilmiştir. Bundan sonra 35 yıl boyunca Porfirio Diaz diktatörlüğünde yönetilen ÷lkede 1910-1920 yılları arasında gerçekleşen Meksika Devrimi sonrasında anayasal hükümet kurulmuştur. 1929 yılında iktidara gelen Kurumsal Devrimci Parti ÷lkeyi 71 yıl boyunca yönetmiş, yeni bin yılın başlamasıyla muhalefet partileri de iktidara gelmeye başlamıştır.⁹

Ülkede İslamiyet

Diğer Latin Amerika ÷lkeleri gibi Meksika da ağırlıklı olarak Katolik bir topluma sahiptir ve İslam'ın izleri çok eskiye dayanmamaktadır. Son birkaç on yılda Lübnan ve Suriye gibi ÷lkelerden gelen bazı Müslümanlar ÷lkede ufak bir İslam toplumu oluşturmuşlardır. Sayıları az olan Müslümanlar gerek cami azlığı gerekse de helal gıda eksikliği gibi sorunlarla karşı karşıyadırlar.¹⁰

COVID-19

Meksika'daki ilk resmî COVID-19 vakası, bu tarihten haftalar önce bildirilen vakalar olmasına rağmen Şubat 2020'de kaydedilmiştir. 2020 Mayıs'ıyla beraber 100 bini, Kasım ayıyla beraber bir milyonu geçen vakalarda en keskin artış, 2021 yıl sonu kutlamaları sonrası gör÷lmüştür. Salgının ilk haftalarında salgınla yeterince ciddiyetle mücadele etmediği için eleştirilen hükümet, 2020 Mayıs ayında - halen geçerli olan- "trafik ışığı modeli" uygulanmaya başlanmıştır. Bu modele göre ÷lkenin 31 eyaleti ve Meksiko şehri, salgının bölgedeki durumuna göre farklı renklerle haritalandırılmakta ve buna göre farklı tedbir planları uygulanmaktadır.¹¹

14 Ağustos 2022 itibarıyla Meksika'da 6.925.668 COVID-19 vakası ve 328.724 ölü tespit edilmiştir.¹²

⁹ <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-19828041>

¹⁰ <https://www.nationalgeographic.com/photography/article/muslims-mexico-indigenous-religion-islam>

¹¹ <https://www.statista.com/topics/6196/coronavirus-covid-19-in-mexico/>

¹² <https://www.statista.com/statistics/1107063/mexico-covid-19-cases-deaths/>